

ondoorgegrondelijke listen en lagen van de concurrenten en de toeneming van drieste ondernemingen door gespuis, is er een persoon nodig die de specifieke omstandigheden kent en het niet aan ijver ontbreekt. In de vergadering van 8 september 1763 werd geoordeeld dat de eerste secretaris van de Hoge Regering, Willem Fockens, al deze kwaliteiten bezit. Hij is tot gouverneur benoemd. Zoals uit de geheime brieven blijkt, zijn de patrouilleschepen [fol. 93] nuttig geweest, omdat men daar niet alleen met rovende Papuaas, smokkelende Buginezen en anderen te maken heeft, maar ook in grote mate met Cerammers. Onder deze laatsten zijn er niet weinigen geweest die een aanzienlijke hoeveelheid van deze waardevolle goederen in hun bezit hebben gehad. Dat ze deze op Celebes tegen textiel hebben geruild, blijkt duidelijk uit het feit dat in een zeker dorp Haya, hoewel dit wel het meeste verdacht werd, 12.000 pond kruidnagels door de patrouilleschepen in beslag is genomen. Met nog een ander geconfisqueerd partijtje, dat door het bestuur te Ambon in 289 aparte zakken naar Batavia is gestuurd, bedroeg dit, zoals vermeld in de resolutie van 9 augustus 1763, in totaal 12.635 lb. Deze smokkelaars hebben zwaar verzet geboden, waarvoor zij met het vernielen van hun dorpen en vaartuigen gedeeltelijk gestraft zijn. Hopelijk worden hun burens door dit voorbeeld van dit zorgbarende gedrag afgeschrikt en zullen ze [fol. 94] smokkel nalaten. Men verwacht dat dit patrouillevlootje ook rondzwervende vreemdelingen zal intomen. Men hoopt dat de verwerving van kruidnagels niet meer zoveel lager uitvalt dan was berekend. Er was op ruim 575 bahar gerekend, terwijl er recentelijk maar 354 bahar, ofwel 194.692 lb is binnengekomen. Naast wat op Ceram in beslag was genomen, voerde de Zuiderburg daar 139.594 lb van aan en de bark Leervis de overige 55.098 lb. Het laatste schip nam van het kantoor Djoana nog 140 last rijst, 4 balen katoen en 4 balen indigo mee. Met de bark de Draak, die daar op 7 februari uit Ternate terugkeerde, kwam Van Beusechem aan met het bericht van het overlijden van gouverneur Van Idsinga. Van de patrouillevloot kwamen de bark de Liefvallige en de sloep Nagapatnam te Batavia terug.

BANDA

In tegenspraak met het gefingeerde verhaal van de gedeserteerde bootsman Jan Pietersz c.s. in de brief van 8 juli dat de Leiden op Banda was achtergebleven, kwamen dit schip en de Noord Nieuwland aan met de brief van 5 juni en een lading van 425.435 lb [fol. 95] gesorteerde nootmuskaat, 597 sokkel foelie en diverse andere goederen. Door het verongelukken van de Batavier moet men de kruidnagels missen, maar blijft Banda bovendien verstoken van een kostbare lading rijst en andere benodigdheden. In de brief van het bestuur te Makassar van 30 mei 1763, waarin deze ramp op 12 februari uitvoerig wordt beschreven, wordt gemeld dat de schepelingen, nadat ze veel gebrek en ellende hadden doorstaan, met de geldkisten en enige andere goederen op het kasteel Rotterdam zijn aangekomen. Ze zijn met de Jager naar Batavia gebracht, maar na onderzoek van de journalen zijn schipper Lindholm en zijn officieren op verdenking van wanprestatie bij besluit van 5 en 16 augustus aan de advocaat-fiscaal overgedragen. De drie geldkisten zijn te Makassar in bewaring genomen om in november met burgervvaartuigen naar Banda over te laten brengen. Als deze voor 8 maart waren ontvangen, dan hadden ze met een zekere peranakan-Chinees, die door gouverneur Cornelis Sinkelaar voor eigen rekening met een lading rijst naar deze rampspoedige streek was gezonden, meegegeven kunnen worden. [fol. 96] Het is inderdaad droevig gesteld met dit kantoor, want de bijgesloten kopie brief van 10 september bevat)

---een beschrijving van een aard- en zeebeving, den eersten bevorens geëxteert, door welke laatste het water van 8 tot 12 voeten boven de ordinaire pijl gerezen is en zo 't een als ander een verwoesting aangeregt heeft die mogelijk in [...] jaren niet te boven zal te komen zijn, wijl de meeste Compagnies fortificatiën, ook haare en particuliere gebouwen, of nedergerstort of zeer gedevalueerd zijn, buyten dat veele perken ook zeer veel schade geleden hebben, sommige der inwoonders deerlijk verplettert, gequest, en de ongelukkige overgeblevene in een desolate gesteldheid gelaten.

En door welke droevige bezoeking zeer te vreezen is dat de specerijoege al wat